

суперечок і переведення їх у стадію відкритого конфлікту, який загрожує ескалацією збройного насильства.

Крім того, невід'ємною функцією держави в усі часи була і залишається захист своїх життєво важливих інтересів і протидія загрозам національній безпеці на державному кордоні та контрольованих прикордонних районах.

Таким чином, у сучасних умовах ідея забезпечення прикордонної безпеки знаходить новий зміст, який відповідає цивілізованій відкритості суспільства і служить майбутньому України.

Плаксін А.А.

*кандидат педагогічних наук,
начальник кафедри службово-бойового застосування
підрозділів НГУ,
Київський факультет
Національної академії Національної гвардії України*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Курсанти вищих військових закладів освіти відчують вплив значної кількості факторів освітнього середовища, адже після вступу в вищий військовий заклад освіти їх життєвий устрій зазнає значних змін, що виявляється у зростанні фізичних навантажень, зміни режиму відпочинку, харчування, навчальної праці, значно зужується коло міжособистісного спілкування, обмежуються контакти з батьками, однокласниками, друзями, близькими.

Курсант вищого військового закладу освіти набуває принципово нового соціального статусу. Освітня діяльність і можливості самоосвітньої діяльності підпорядковуються чіткому плануванню та організації в умовах дотримання режиму і розпорядку роботи закладу вищої освіти закритого типу.

Відтак, актуальною є проблема адаптації курсантів до освітнього середовища вищого військового закладу освіти.

Ключовою категорією означеного дослідження є поняття «освітнє середовище», яке Н. Горбунова, розглядає як засіб навчання, та як фактор успішної соціально-професійної адаптації майбутнього фахівця [1].

Ефективній адаптації до нових соціокультурних умов життєдіяльності сприяє наявність у людини певних якостей, а саме: самостійність, ініціативність, креативність, особистісна та діяльнісна мобільність, висока особиста відповідальність за результати своєї діяльності, навчального продукту, власну долю та добробут; конкурентоспроможність, психологічна готовність до ділового суперництва, адекватне ставлення до можливих здобутків і поразок; прагнення до постійного самовдосконалення, самоосвіти, оволодіння новими технологіями, вдосконалення професійної майстерності, здатність до навчання протягом активної діяльності; комунікативність, толерантність; повага до інтересів і творчого доробку інших людей, готовність іти на компроміс, стресостійкість.

Розглядаючи процес адаптації особистості до нових умов, можна виокремити дві групи впливу на особистість курсанта вищого військового закладу освіти як, от: зовнішні (зовнішньополітичні, духовні, національні, соціальні та економічні фактори, які впливають на масштабні процеси взаємодії армії та народу, армії та держави) та внутрішні (соціально-психологічні процеси, що відбуваються у військовому середовищі).

Зазначене дає змогу навести фактори впливу освітнього середовища у вищих військових закладах освіти на адаптацію курсантів у ньому. Серед яких слід виокремити: *фізичні, соціальні, психолого-педагогічні та діяльнісні параметри* [2]. *Фізичні параметри* характеризуються: сприятливою температурою, вологістю, освітленням приміщення; часові: оптимальні тривалість і ритм впливу чинників освітнього середовища; продумана архітектура будівлі освітнього закладу: дизайн, кубатура, просторова структура приміщень; техніко-естетичні: забарвлення навчального оснащення та обладнання, естетичне використання кольору, світла, стенди наочної інформації. *Соціальний параметр* освітнього середовища включає просторову та соціальну щільність, суб'єктивне відчуття скупченості, особистісну специфіку суб'єктів освітньої діяльності.

Варто зазначити, що ефективність адаптації значною мірою залежить від *психолого-педагогічної підтримки*, яка повинна мати системний характер і враховувати такі фактори: необхідність оптимізації

спілкування й підвищення рівня особистісного розвитку; можливості прояву індивідуального стилю спілкування; наявність гнучкого й творчого підходу до проблем виховної взаємодії; прагнення суб'єктів до саморозвитку. Під *психолого-педагогічною підтримкою* ми розуміємо діяльність суб'єктів освітнього процесу, яка спрямована на надання превентивної та оперативної допомоги. У широкому значенні педагогічна підтримка полягає у створенні сприятливих умов для розвитку моральної свідомості тих хто навчається, розкриття й реалізації їхніх задатків, формування здатності до самостійних дій та морального самовизначення [3, с. 112]. Надання психолого-педагогічної підтримки з боку курсових офіцерів, офіцерів по роботі з особовим складом, науково-педагогічних працівників, спрямоване на полегшення адаптації курсантів до умов освітнього середовища вищого військового закладу освіти й полягає у подоланні негативних переживань.

Важливим фактором адаптації курсантів до освітнього середовища вищого військового закладу освіти є діяльнісний параметр освітнього середовища, що відображений у змісті фундаментальної освіти та практичної підготовки майбутніх військових фахівців, методичному інструментарії навчання курсантів.

Отже, факторами успішної адаптації курсантів до освітнього середовища вищого військового закладу освіти є фізіологічний (створення належних умов життєдіяльності курсантів), психологічний (морально-психологічна підтримка), соціальний (відкритість для спілкування, співробітництва), діяльнісний (активні методи навчання, спонукання до рефлексії).

Список використаних джерел:

1. Горбунова Н.В. Информационно-образовательная среда вуза как средство формирования информационной компетентности студентов. *Вестник Ишимского государственного педагогического института им. П.П. Ершова*. 2012. № 6. С. 50–54.

2. Марченко О.Г. Фактори адаптації курсантів до освітнього середовища вищого військового навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 46. С. 335–342.

3. Свириденко І.М. Педагогічні умови виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів: дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Житомирський державний ун-т імені Івана Франка. Житомир, 2012. 273 с.